

لهم اسْتَغْفِرُكَ

ذکر مبارک

درس بیست و یکم
سوره بقره آیات ۱۳۵ تا ۱۴۱

فهرست

سوالات پژوهشی

قرائت آیات

حدیث نماز جماعت

توضیح آیات

صلوات

نمونه سوالات چهار گزینه‌ای

و اهل کتاب به مردم مؤمن [گفتند]: یهودی یا نصرانی باشید تا هدایت یابید. بگو: بلکه از آین ابراهیم یکتاپرست و حق گرا [پیروی می کنیم] نه از آین تحريف شده شما که عین گمراهی است [او هرگز از مشرکان نبود]. (۱۳۵)

شما مردم مؤمن از روی حقیقت اقرار کنید [و بگویید]: ما به خدا و آنچه به سوی ما نازل شده، و به آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان فرود آمدده، و به آنچه به موسی و عیسی و آنچه به پیامبران از ناحیه پروردگارشان داده ایمان آوردهیم؛ میان هیج یک از آنان ادر این که از سوی خدا برای هدایت مردم مبعوث شده‌اند افرقی نمی‌گذاریم، و ما در برابر او تسليم هستیم. (۱۳۶)

پس اگر آنان هم به آنچه شما به آن ایمان آورده‌اید، ایمان آورند [که ایمان به قرآن و به پیامبر است] مسلمان هدایت یافته‌اند، و اگر روی برتائبند جز این نیست که در سیز و دشمنی اند؛ پس به زودی خدا شر آنان را [به کشته شدن یا آوارگی از خانه و شهر] دفع خواهد کرد؛ و او شنوای دانست. (۱۳۷)

[به یهود و نصاری بگویید]: رنگ خدا را [که اسلام است، انتخاب کنید] و چه کسی رنگ نیکوتراز رنگ خداست؟ و ما فقط پرسش کنندگان اویم. (۱۳۸)

بگو: آیا با ما در باره خدا گفتوگویی منطق و احتجاج نادرست می‌کنید؟ در حالی که او پروردگار ما و شماست او همه کارهایش بر وفق حکمت و مصلحت است، و جای گفتوگویی بی منطق و احتجاج نادرست نیست؛ و اعمال ما بر عهده ما و اعمال شما بر عهده شماست، و ما ادر ایمان، اعتقاد، طاعت و عبادت [برای او] اخلاص می‌ورزیم. (۱۳۹)

آیا می‌گویید: ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان یهودی یا نصرانی بودند؟! بگو: شما دافاترید یا خدا؟ [شما به یقین می‌دانید که آنان یهودی و نصرانی نبودند، پس چرا واقعیت را پنهان می‌دارید؟!] و ستم کارتر از کسی که گواهی بر حقیقتی که از خدا نزد اوست پنهان کند کیست؟ و خدا از آنچه انجام می‌دهید، بی خبر نیست. (۱۴۰)

آنکه گروهی بودند که در گذشته‌ند؛ آنچه از طاعت و معصیت [به دست آوردند بر عهده آنان است و آنچه شما به دست آوردید بر عهده شماست؛ و شما در برابر آنچه آنان انجام می‌دادند، مسؤول نیستید]. (۱۴۱)

و قالوا کونوا هوداً أَوْ نَصْرِيٍّ تَهَتَّدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشَرِّكِينَ (۱۴۲)

قُولُواْ عَمَّا نَبَّأَ اللَّهُ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوْقِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوْتِ التَّنِيَّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ (۱۴۳)

فَإِنْ عَمَّنَا بِمِثْلِ مَا عَمِّنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ صِبَغَةُ اللَّهِ وَمَنْ أَحَسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبَغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَبِيدُونَ (۱۴۴)

قُلْ أَتُحَاجِّنَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُحْلِصُونَ (۱۴۵)

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هوداً أَوْ نَصْرِيٍّ قُلْ إِنَّمَا عَلِمْ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ يُغَافِلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ (۱۴۶) تِلَكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا سُئِلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۱۴۷)

١٣٥- وَ قَالُواْ كُونُواْ هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُواْ قُلْ بَلْ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَيْفَا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

و [أهل کتاب به مردم مؤمن] گفتند: یهودی یا نصرانی باشد تا هدایت یابید. بگو: بلکه از آئین ابراهیم یکتاپرست و حق گرا [پیروی می‌کنیم نه از آئین تحریف شده شما که عین گمراهی است] و او هرگز از مشرکان نبود.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

چند نفر از علمای یهود و مسیحیان نجران با
مسلمانان بحث و گفتگو داشتند و هر یک از
این دو گروه خود را اولی و سزاوارتر به آئین
حق دانسته و دیگری را نفی می‌کردند و
مسلمانان را به مذهب خویش دعوت
می‌نمودند، آیات فوق نازل شد و به آن‌ها
پاسخ گفت.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

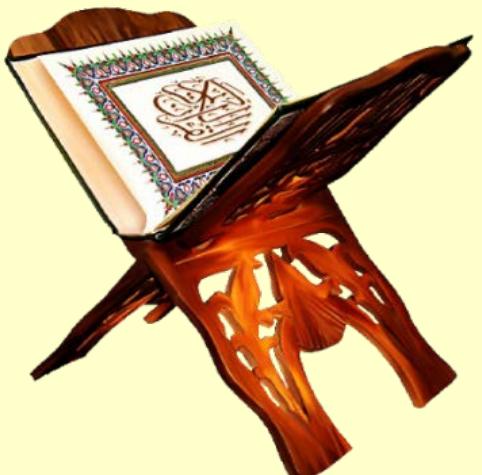
١٣٥— وَ قَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا فُلْ بَلْ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَبِيبًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

و [أهل کتاب به مردم مؤمن] گفتند: یهودی یا نصرانی باشد تا هدایت یابید. بگو: بلکه از آیین ابراهیم یکتاپرست و حق گرا [پیروی می‌کنیم نه از آیین تحریف شده شما که عین گمراهی است] و او هرگز از مشرکان نبود.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

قرائت توسط استاد محمد حسن موحدی

١٣٥- وَ قَالُواْ كُونُواْ هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُواْ قُلْ بَلْ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

و [أهل کتاب به مردم مؤمن] گفتند: یهودی یا نصرانی باشد تا هدایت یابید. بگو: بلکه از آیین ابراهیم یکتاپرست و حق گرا [پیروی می‌کنیم نه از آیین تحریف شده شما که عین گمراهی است] و او هرگز از مشرکان نبود.

واژه آیه ۱۳۵

حَنِيفًا : به ما بنما

حَنَف : میل به حق، اعتدال

دین ابراهیم از آن جهت، «**حَنِيف**» نامیده شد که از هرگونه شرک و انحرافی به دور بوده و در مسیر مستقیم توحید قدم می‌گذارد.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

و [أهل کتاب به مردم مؤمن] گفتند: یهودی یا نصرانی باشید تا هدایت یابید. بگو: بلکه از آینین ابراهیم یکتاپرست و حق گرا [پیروی می‌کنیم نه از آینین تحریف شده شما که عین گمراهی است] و او هرگز از مشرکان نبود.

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آینین پاک

خودپرستی و خودمحوری به طور معمول سبب می‌شود که انسان حق را در خودش منحصر بداند، همه را بر باطل بشمرد و سعی کند دیگران را به رنگ خود در آورد چنان‌که یهود و نصاری چنین می‌گفتند.

در حالی که دینداران واقعی کسانی هستند که پیرو آئین توحیدی خالص باشند، توحیدی که هیچ‌گونه با شرک آمیخته نگردد، مهم‌ترین اصل اساسی برای شناخت آئین پاک از آئین‌های انحرافی همین رعایت کامل اصل توحید است.

قرآن کریم در این آیه به پیامبر صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم دستور می‌دهد که در پاسخ تبلیغات آن‌ها بگو: «بلکه ما از آینین حنیف ابراهیم پیروی می‌کنیم که از مشرکان نبود.» و این، کنایه از آن است که این دو دین آلوده به شرک هستند.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آینین پاک

١٣٥—وَ قَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةٌ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

و [أهل کتاب به مردم مؤمن] گفتند: یهودی یا نصرانی باشید تا هدایت یابید. بگو: بلکه از آیین ابراهیم یکتاپرست و حق گرا [پیروی می کنیم نه از آیین تحریف شده شما که عین گمراهی است] و او هرگز از مشرکان نبود.

پیام آیه ۱۳۵:

به تبلیغات سوء دیگران پاسخ دهد.

« قَالُوا... قُلْ »

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

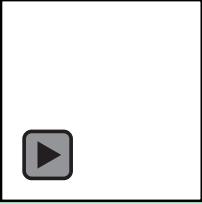
آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

۱۳۶— قُلُواْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ مَا أُنْزَلَ إِلَيْنَا وَ مَا أُنْزَلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَ عِيسَىٰ وَ مَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

[شما مردم مؤمن از روی حقیقت اقرار کنید و] بگویید: ما به خدا و آنچه به سوی ما نازل شده، و به آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان فروود آمد، و به آنچه به موسی و عیسی و آنچه به پیامبران از ناحیه پروردگارشان داده شده ایمان آوردیم؛ میان هیچ یک از آنان ادر این که از سوی خدا برای هدایت مردم مبعوث شده‌اند] فرقی نمی‌گذاریم، و ما در برابر او تسلیم هستیم.

قرائت آیه توسط استاد محمد حسن موحدی

شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

١٣٦- قُولُواْ آمَنًا بِاللّٰهِ وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ
مَا أُوتِيَ مُوسَى وَ عِيسَى وَ مَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

[شما مردم مؤمن از روی حقیقت اقرار کنید و] بگویید: ما به خدا و آنچه به سوی ما نازل شده، و به آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان فروود آمد، و به آنچه به موسی و عیسی و آنچه به پیامبران از ناحیه پروردگارشان داده شده ایمان آوردهیم؛ میان هیچ یک از آنان [در این که از سوی خدا برای هدایت مردم مبعوث شده‌اند] فرقی نمی‌گذاریم، و ما در برابر او تسلیم هستیم.

واژه آیه ۱۳۶

لَا نُفَرِّقُ : فرق نمی‌گذاریم

تَفْرِيق : پراکنده کردن، جدایی افکندن

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آئین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۱۳۶- قُولُواْ آمَنًا بِاللّٰهِ وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَ مَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ مَا أُوتِيَ مُوسَى وَ عِيسَى وَ مَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

[شما مردم مؤمن از روی حقیقت اقرار کنید و] بگویید: ما به خدا و آن‌چه به سوی ما نازل شده، و به آن‌چه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان فروود آمد، و به آن‌چه به موسی و عیسی و آن‌چه به پیامبران از ناحیه پروردگارشان داده شده ایمان آورده‌یم؛ میان هیچ یک از آنان ادر این‌که از سوی خدا برای هدایت مردم مبعوث شده‌اند] فرقی نمی‌گذاریم، و ما در برابر او تسلیم هستیم.

۳- ایمان به همه‌ی پیامبران؛ لازمه‌ی پذیرش دین اسلام

این آیه، در واقع تفصیل جمله‌ی «ملّة ابراهیم» در آیه‌ی قبل است
یعنی لازمه‌ی دین ابراهیم، ایمان به همه‌ی پیامبران است.

در این آیه، حساب حضرت موسی و عیسی از حساب پیروان‌شان جدا می‌شود و آن‌ها در ردیف پیامبران ابراهیمی قرار می‌گیرند که هم‌چون ابراهیم مردم را به توحید ناب دعوت می‌کردند.

یکی از امتیازات دین اسلام نسبت به سایر ادیان الهی، این است که اسلام به حقانیت دیگر پیامبران اعتراف داشته و به رسالت آنان ایمان دارد؛ اگرچه معتقد است آن ادیان توسط پیروان‌شان دستخوش تحریف گردیده است.

ایمان به همه‌ی پیامبران، نشانه‌ی وحدت رویه و هدف واحد آنان نیز هست.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آئین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همه‌ی پیامبران؛ لازمه‌ی پذیرش دین اسلام

۱۳۶- قُولُواْ آمَنًا بِاللّٰهِ وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَ مَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ مَا أُوتِيَ مُوسَى وَ عِيسَى وَ مَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

[شما مردم مؤمن از روی حقیقت اقرار کنید و] بگویید: ما به خدا و آنچه به سوی ما نازل شده، و به آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان فروود آمد، و به آنچه به موسی و عیسی و آنچه به پیامبران از ناحیه پروردگارشان داده شده ایمان آوردیم؛ میان هیچ یک از آنان ادر این که از سوی خدا برای هدایت مردم مبعوث شده‌اند] فرقی نمی‌گذاریم، و ما در برابر او تسلیم هستیم.

۲- نزول قرآن به سوی مردم

در این آیه، از تعبیر «وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا» برای ایمان به قرآن استفاده شده است. این تعبیر بیان‌گر این نکته است که قرآن کریم در عین این که بر پیامبر نازل شده، (از طریق پیامبر) بر ما هم نازل شده است. بنابر این، نقطه پایانی وحی، قلب مبارک رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نیست؛ بلکه تا گوش امت اسلامی هم چنان ادامه دارد و به همین دلیل، هنگام قرائت یا گوش دادن «یا آیّهَا الَّذِينَ آمَنُوا» گفتن **لیک** مستحب است.

(برای مطالعه دقیق‌تر این موضوع به مطلبی که در این باره در سایت سراج اندیشه منتشر شده است مراجعه نمایید)

شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۱- ایمان به همه‌ی پیامبران؛ لازمه‌ی

پذیرش دین اسلام

۲- نزول قرآن به سوی مردم

۱۳۶- قُولُواْ آمَنًا بِاللَّهِ وَ مَا أُنْزَلَ إِلَيْنَا وَ مَا أُنْزَلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطِ وَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَ عِيسَىٰ وَ مَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

[شما مردم مؤمن از روی حقیقت اقرار کنید و] بگویید: ما به خدا و آنچه به سوی ما نازل شده، و به آنچه بر ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان فروود آمد، و به آنچه به موسی و عیسی و آنچه به پیامبران از ناحیه پروردگارشان داده شده ایمان آوردیم؛ میان هیچ یک از آنان [در این که از سوی خدا برای هدایت مردم مبعوث شده‌اند] فرقی نمی‌گذاریم، و ما در برابر او تسلیم هستیم.

پیام آیه ۱۳۶:

در کنار ایمان قلبی، تسلیم عملی نیز
لازم است.

«آمَنًا بِاللَّهِ ... نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ»

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آئین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

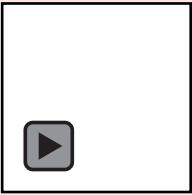
۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

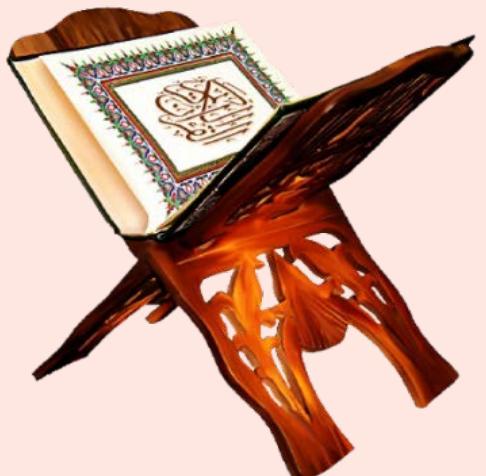

**١٣٧—فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ
فَسَيَكْفِي كُفَّارُهُمُ اللَّهُ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ**

پس اگر آنان هم به آن چه شما به آن ایمان آورده‌اید، ایمان آورند [که ایمان به قرآن و به پیامبر است] مسلمان هدایت یافته‌اند، و اگر روی برتابند جز این نیست که در سیز و دشمنی‌اند؛ پس به زودی خدا شر آنان را [به کشته شدن یا آوارگی از خانه و شهر] دفع خواهد کرد؛ و او شنوا و داناست.

قراءت آیه توسط استاد مسعود سیاف زاده

۱—شأن نزول آيات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲—توحید، اصل اساسی شناخت آئین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳—ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی

پذیرش دین اسلام

۴—نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۱۳۷- فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ

فَسَيَكْفِيكُمُ اللَّهُ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

پس اگر آنان هم به آن چه شما به آن ایمان آورده اید، ایمان آورند [که ایمان به قرآن و به پیامبر است] مسلماً هدایت یافته اند، و اگر روی برتابند جز این نیست که در سیز و دشمنی اند؛ پس به زودی خدا شر آنان را [به کشته شدن یا آوارگی از خانه و شهر] دفع خواهد کرد؛ و او شنوا و داناست.

واژه آیه ۱۳۷

شِقَاقٍ : جدایی از حق

شَقّ: شکافتن، نزاع و جنگ

به کفر، گمراهی، نفاق و مشاجره نیز، تفسیر شده است

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

**۱۳۷- فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ
فَسَيَكْفِيكُمُ اللَّهُ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ**

پس اگر آنان هم به آن چه شما به آن ایمان آورده اید، ایمان آورند [که ایمان به قرآن و به پیامبر است] مسلماً هدایت یافته اند، و اگر روی برتابند جز این نیست که در ستیز و دشمنی اند؛ پس به زودی خدا شر آنان را [به کشته شدن یا آوارگی از خانه و شهر] دفع خواهد کرد؛ و او شنوا و داناست.

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

این آیه، هرگونه انحصار طلبی و نژادپرستی دینی را - که توسط دین یهود و مسیحیت در آیات قبل منعکس شده بود - محکوم نموده و به مسلمانان خطاب می کند که بدانند تنها کسانی که چون شما به همهی پیامبران الهی ایمان داشته و خود را از آلودگی شرک خلاص کنند و به دین حق - که همان اسلام است - ایمان بیاورند، هدایت شده اند و در غیر این صورت، از حق جدا گشته و در گمراهی خواهند بود.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

۱۳۷- فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ

فَسَيَّكُفِيكُهُمُ اللَّهُ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

پس اگر آنان هم به آن چه شما به آن ایمان آورده اید، ایمان آورند [که ایمان به قرآن و به پیامبر است] مسلمان هدایت یافته اند، و اگر روی برتابند جز این نیست که در ستیز و دشمنی اند؛ پس به زودی خدا شر آنان را [به کشته شدن یا آوارگی از خانه و شهر] دفع خواهد کرد؛ و او شنوا و داناست.

پیام آیه ۱۳۷:

ایمان نیاوردن یهود و نصاری از روی عناد، لجاجت و ستیزه جویی است، نه منطق و استدلال.

«وَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ»

امام صادق علیه السلام شقاق و ستیزه جویی را کفر می دانند.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

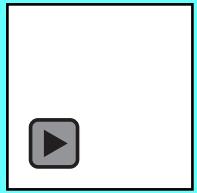
آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژاد پرستی دینی

۱۳۸- صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنْ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

[به یهود و نصاری بگویید: رنگ خدا را [که اسلام است، انتخاب کنید] و چه کسی رنگش نیکوتر از رنگ خداست؟ و ما فقط پرستش کنندگان اوییم.

قرأت آیه توسط استاد کریم منصوری

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵-۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

١٣٨- صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

[به یهود و نصاری بگویید: رنگ خدا را [که اسلام است، انتخاب کنید] و چه کسی رنگش نیکوتر از رنگ خداست؟ و ما فقط پرستش کنندگان اوییم.

واژه آیه ۱۳۸

صِبْغَةٌ : نوع خاصی از رنگ شدن،
رنگ آمیزی مخصوص

صَبْغٌ: رنگ آمیزی

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم
آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۱۳۸- صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنْ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

[به یهود و نصاری بگویید: رنگ خدا را [که اسلام است، انتخاب کنید] و چه کسی رنگش نیکوتر از رنگ خداست؟ و ما فقط پرستش کنندگان اویم.]

۶- رنگ خدایی (قسمت اول)

در این آیه آیین توحیدی و خالص را به رنگ خدایی تشییه می‌کند و این که هر کس به این آیین بگرود، رنگ خدایی دارد؛ رنگی که زیباتر و قشنگ‌تر از تمام رنگ‌هاست. می‌دانیم که خداوند، جسم نیست و رنگ ندارد؛ بنابراین، منظور از «صِبْغَةُ اللَّهِ - رنگ خدایی» در اینجا، همان «اسلام» است که آیین توحیدی و مخلصانه است. آری! انسانی که با جهان‌بینی توحیدی زندگی می‌کند، تنها خداوند را مؤثر در عالم وجود دانسته و تمام قدرت‌های دیگر را نفی می‌کند. زندگی چنین فردی، رنگ شاد خدایی دارد؛ چرا که با آرامش و اطمینان و به دور از هرگونه اضطراب و نگرانی و دلهره است.

۱- شانزده آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۱۳۸- صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنَ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

[به یهود و نصاری بگویید: رنگ خدا را [که اسلام است، انتخاب کنید] و چه کسی رنگش نیکوتر از رنگ خداست؟ و ما فقط پرستش کنندگان اوییم.

۶- رنگ خدایی (قسمت دوم)

گفتنی است این که خداوند در این آیه صحبت از «رنگ خدایی» می‌کند، ناظر به مراسم خاص مسیحیان است که آن‌ها کودکان خود را غسل «تعمید» می‌دادند و به آب آن، رنگ زردی مخلوط می‌کردند. آنان، زمانی که نوزادان را با آن می‌شستند و کودک، رنگ زرد پیدا می‌کرد، می‌گفتند: «او رنگ نصرانیت به خود گرفت و از گناه ذاتی که از آدم به ارت برده بوده، پاک گردید».

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۱۳۸- صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنَ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

[به یهود و نصاری بگویید:] رنگ خدا را [که اسلام است، انتخاب کنید] و چه کسی رنگش نیکوتر از رنگ خداست؟
و ما فقط پرسش کنندگان اوییم.

۷- روایت تفسیری

از امام صادق علیه السلام در ذیل این آیه روایت شده است:

«مراد از رنگ الهی در این آیه، همان اسلام است.»

هم چنین، از آن حضرت نقل شده است:

«مقصود از **رنگ خدایی**، ولایت امیر مؤمنان و اهل بیت است. خداوند، هنگامی که از مؤمنان عهد و میثاق می‌ستاند، دل ایشان را با ولایت رنگ آمیزی نمود.»

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

۱۳۸- صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

[به یهود و نصاری بگویید: رنگ خدا را [که اسلام است، انتخاب کنید] و چه کسی رنگش نیکوتر از رنگ خداست؟
و ما فقط پرستش کنندگان اوییم.

پیام آیه ۱۳۸:

زیباترین رنگ‌ها، رنگ خدایی است.

«وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً»

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

۱۳۹—قُلْ أَ تُحَاجُونَا فِي اللَّهِ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ وَ لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

بگو: آیا با ما در باره خدا گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست می کنید؟! در حالی که او پروردگار ما و شماست [و همه کارهایش بر وفق حکمت و مصلحت است، و جای گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست نیست]؛ و اعمال ما بر عهده ما و اعمال شما بر عهده شماست، و ما [در ایمان، اعتقاد، طاعت و عبادت] برای او اخلاص می ورزیم.

قرائت آیه توسط استاد کریم منصوری

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۱۳۹- قُلْ أَتُحَاجُونَا فِي اللَّهِ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ وَ لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

بگو: آیا با ما در باره خدا گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست می کنید؟! در حالی که او پروردگار ما و شماست [و همه کارها یش بر وفق حکمت و مصلحت است، و جای گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست نیست]؛ و اعمال ما بر عهده ما و اعمال شما بر عهده شماست، و ما [در ایمان، اعتقاد، طاعت و عبادت] برای او اخلاص می ورزیم.

واژه آیه ۱۳۹

أَتُحَاجُونَا :

آیا با ما بحث و جدال می کنید؟

مُحاجَةٌ: حجّت آوردن، بحث و جدال

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۱۳۹- قُلْ أَتُحَاجُونَا فِي اللَّهِ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

بگو: آیا با ما در باره خدا گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست می کنید؟! در حالی که او پروردگار ما و شماست [او همه کارها] ایش بر وفق حکمت و مصلحت است، و جای گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست نیست]؛ و اعمال ما بر عهده ما و اعمال شما بر عهده شماست، و ما [در ایمان، اعتقاد، طاعت و عبادت] برای او اخلاص می ورزیم.

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل (قسمت اول)

مفهوم «**اخلاص**»، پاک شدن از تمام ناخالصی‌ها می‌باشد. این واژه در فرهنگ دینی، بدین معناست که بندۀ، چیزی یا کسی را در عبادت خداوند شریک قرار ندهد و پرستش و خضوع او فقط برای جلب رضایت خدا باشد. در آیات و روایات، اخلاص، مهم‌ترین عامل قبولی عمل ذکر شده است.

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

۱۳۹- قُلْ أَتُحَاجُونَا فِي اللَّهِ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

بگو: آیا با ما در باره خدا گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست می کنید؟ در حالی که او پروردگار ما و شماست [او همه کارها] ایش بر وفق حکمت و مصلحت است، و جای گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست نیست]؛ و اعمال ما بر عهده ما و اعمال شما بر عهده شماست، و ما [در ایمان، اعتقاد، طاعت و عبادت] برای او اخلاص می ورزیم.

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل (قسمت دوم)

از امام صادق علیه السلام روایت شده است:

«پروردگار شما مهربان است و (عمل) کم را قبول می کند. بندی خداوند، دو رکعت نماز مستحبی را فقط برای رضای خدا می خواند و خدا او را به خاطر همان دو رکعت داخل بهشت می کند».

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آئین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

۱۳۹- قُلْ أَتُحَاجُونَا فِي اللَّهِ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

بگو: آیا با ما در باره خدا گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست می کنید؟! در حالی که او پروردگار ما و شماست [او همه کارها] ایش بر وفق حکمت و مصلحت است، و جای گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست نیست]؛ و اعمال ما بر عهده ما و اعمال شما بر عهده شماست، و ما [در ایمان، اعتقاد، طاعت و عبادت] برای او اخلاص می ورزیم.

اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل (قسمت سوم)
باید توجه داشت که می‌توان به هر کاری رنگ خدایی داد.

در حدیث آمده است:

شخصی در دیوار خانه خود سوراخی ایجاد می‌کرد،
امام صادق علیه السلام پرسید: «چرا چنین می‌کنی؟!؟»
جواب داد: «تا دود اجاق منزل بیرون رود».

امام فرمود: «می‌توانی این منظور را داشته باشی که روزنه‌ای برای ورود روشنایی قرار دهی تا اوقات نماز را بشناسی!».

یعنی اگر قرار است، روزنه‌ای در دیوار ایجاد شود، چرا برای هدفی الهی نباشد؟!

شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

توحید، اصل اساسی شناخت آئین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۱- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش دین اسلام

۲- نزول قرآن به سوی مردم
آیه ۱۳۷ سوره بقره

محکومیت نژادپرستی دینی
آیه ۱۳۸ سوره بقره

۱- رنگ خدایی

۲- روایت تفسیری
آیه ۱۳۹ سوره بقره

اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

۱۳۹- قُلْ أَتُحَاجُونَا فِي اللَّهِ وَ هُوَ رَبُّنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَ نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

بگو: آیا با ما در باره خدا گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست می کنید؟! در حالی که او پروردگار ما و شماست [او همه کارها] ایش بر وفق حکمت و مصلحت است، و جای گفتگوی بی منطق و احتجاج نادرست نیست]؛ و اعمال ما بر عهده ما و اعمال شما بر عهده شماست، و ما [در ایمان، اعتقاد، طاعت و عبادت] برای اخلاص می ورزیم.

پیام آیه ۱۳۹:

سعادت هر کس در گرو اعمال اوست.
ادعا و شعار کارساز نیست.

«لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُم»

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم
آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی
آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

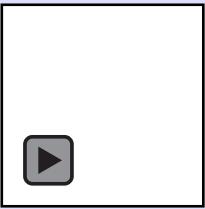
۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

۱۴۰- أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطَ كَانُواْ هُودًا أَوْ نَصَارَى
قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
آیا می گویید: ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان یهودی یا نصرانی بودند؟! بگو: شما
داناترید یا خدا؟ [شما به یقین می دانید که آنان یهودی و نصرانی نبودند، پس چرا واقعیت را پنهان می دارید؟!] و ستم کارت
از کسی که گواهی بر حقیقتی که از خدا نزد او است پنهان کند کیست؟ و خدا از آن چه انجام می دهد، بی خبر نیست.

قرائت آیه توسط استاد کریم منصوری

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم ترین عامل قبولی عمل

آیه ۱۴۰ سوره بقره

۱۴۰- أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطَ كَانُواْ هُودًا أَوْ نَصَارَى
قُلْ إِنَّمَا أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِّ اللَّهِ وَ مَنْ أَظَلَّمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
آیا می گویید: ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان یهودی یا نصرانی بودند؟! بگو: شما
داناترید یا خدا؟ [شما به یقین می دانید که آنان یهودی و نصرانی نبودند، پس چرا واقعیت را پنهان می دارید؟!] و ستم کارت
از کسی که گواهی بر حقیقتی که از خدا نزد او است پنهان کند کیست؟ و خدا از آن چه انجام می دهد، بی خبر نیست.

واژه آیه ۱۴۰

کَتَمَ : پوشاند

کِتَمَان : پوشیده داشتن، پنهان کردن

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

آیه ۱۴۰ سوره بقره

۱۴۰- أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطَ كَانُواْ هُودًا أَوْ نَصَارَى
قُلْ إِنَّمَا أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِّ اللَّهِ وَ مَنْ أَظَلَّمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ
آیا می گویید: ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان یهودی یا نصرانی بودند؟! بگو: شما
داناترید یا خدا؟ [شما به یقین می دانید که آنان یهودی و نصرانی نبودند، پس چرا واقعیت را پنهان می دارید؟!] و ستم کارت
از کسی که گواهی بر حقیقتی که از خدا نزد او است پنهان کند کیست؟ و خدا از آن چه انجام می دهد، بی خبر نیست.

۹- آیا همه‌ی پیامبران، یهودی یا نصرانی بودند؟

یهود و نصاری به پیامبر اکرم صلی الله و علیه و آله و سلم می گفتهند: «تو پیامبر نیستی! زیرا خداوند پیامبر را تنها از بنی اسرائیل انتخاب می کند نه از عرب.»

آنان حتی پارا از این هم فراتر نهاده و هر کدام مدعی بودند که ابراهیم، اسماعیل، اسحاق و یعقوب علیهم السلام نیز، هم آین آنان بوده‌اند؛ در حالی که همه‌ی آنان قبل از موسی و عیسی علیهم السلام می زیسته‌اند.

این، نشان‌دهنده‌ی لجاجت آنان با حق بود که موجب می‌شد مسلمات تاریخ را نیز انکار کنند. در این آیه، خداوند ایشان را به سبب این افکار جاهلانه و از روی تعصب، توپیخ و سرزنش می‌نماید.

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همه‌ی پیامبران؛ لازمه‌ی پذیرش دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

آیه ۱۴۰ سوره بقره

۹- آیا همه‌ی پیامبران، یهودی یا نصرانی بودند؟

**۱۴۰- أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ وَ الْأَسْبَاطَ كَانُواْ هُودًا أَوْ نَصَارَى
قُلْ إِنَّمَا أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِّ اللَّهِ وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ**

آیا می گویید: ابراهیم و اسماعیل و اسحاق و یعقوب و نوادگان [دارای مقام نبوت] آنان یهودی یا نصرانی بودند؟! بگو: شما داناترید یا خدا؟ [شما به یقین می دانید که آنان یهودی و نصرانی نبودند، پس چرا واقعیت را پنهان می دارید؟!] و ستم کارتراز کسی که گواهی بر حقیقتی که از خدا نزد او است پنهان کند کیست؟ و خدا از آن چه انجام می دهد، بی خبر نیست.

پیام آیه ۱۴۰:

پوشاندن حقایق و تسليم نشدن
در برابر حق، در ردیف
بزرگ ترین ظلم ها می باشد.
«وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ»

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

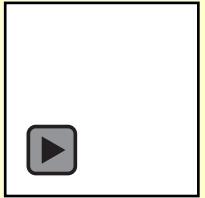
۸- اخلاص؛ مهمترین عامل قبولی عمل

آیه ۱۴۰ سوره بقره

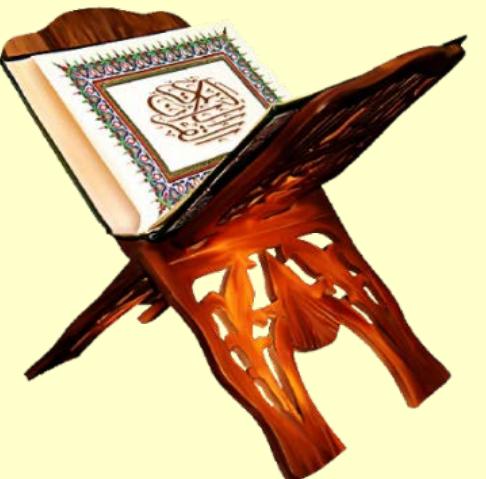
۹- آیا همهی پیامبران، یهودی یا نصرانی بودند؟

١٤١- تَلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبْتُمْ وَ لَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ
 آنان گروهی بودند که در گذشته، آن‌چه [از طاعت و معصیت] به دست آوردند بر عهده خود آنان است، و آن‌چه شما به دست آورده برعهده خود شماست؛ و شما در برابر آن‌چه آنان انجام می‌دادند، مسئول نیستید.

قرائت آیه توسط استاد حسن رضاییان

۱- شأن نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همهی پیامبران؛ لازمهی پذیرش
دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی
آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

آیه ۱۴۰ سوره بقره

۹- آیا همهی پیامبران، یهودی یا نصرانی بودند؟

آیه ۱۴۱ سوره بقره

۱۴۱- تلک أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبْتُمْ وَ لَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ
 آنان گروهی بودند که در گذشته، آن‌چه [از طاعت و معصیت] به دست آوردند بر عهده خود آنان است، و آن‌چه شما به دست آورده برعهده خود شماست؛ و شما در برابر آن‌چه آنان انجام می‌دادند، مسئول نیستید.

عبارات این آیه بدون تغییر در آیه ۱۳۴ سوره بقره وجود داشت.

۱۰- دلیل تکرار

راز این تکرار آن است که اهل کتاب سخن خود را درباره ارتباط با گذشتگان تکرار کرده‌اند.

يهود و نصاری در این بگو مگو پا فشاری زیادی داشتند، و از حد گذرانده بودند، با این‌که هیچ سودی به حال شان نداشت، آن‌هم با علم‌شان به این‌که ابراهیم قبل از تورات یهودیان و انجیل مسیحیان بوده، و گر نه بحث از حال انبیاء و فرستادگان خدا به‌طوری که چیزی عاید شود، بسیار خوب است، مانند بحث از مزایای رسالت انبیاء و فضایل نفووس شریفه آنان که قرآن کریم هم به این گونه بحث‌ها سفارش کرده، و حتی خودش از داستان‌های ایشان نقل کرده، و مردم را به تدبیر در آن‌ها امر فرموده است.

۱- شان نزول آیات ۱۳۵ تا ۱۳۷

آیه ۱۳۵ سوره بقره

۲- توحید، اصل اساسی شناخت آیین پاک

آیه ۱۳۶ سوره بقره

۳- ایمان به همه‌ی پیامبران؛ لازمه‌ی پذیرش دین اسلام

۴- نزول قرآن به سوی مردم

آیه ۱۳۷ سوره بقره

۵- محکومیت نژادپرستی دینی

آیه ۱۳۸ سوره بقره

۶- رنگ خدایی

۷- روایت تفسیری

آیه ۱۳۹ سوره بقره

۸- اخلاص؛ مهم‌ترین عامل قبولی عمل

آیه ۱۴۰ سوره بقره

۹- آیا همه‌ی پیامبران، یهودی یا نصرانی بودند؟

آیه ۱۴۱ سوره بقره

۱۰- دلیل تکرار

۱- معنی واژه «شِقَاق» کدام است؟

الف) حق‌گرا، مستقیم و متمایل از باطل به سوی حق

ب) پراکنده کردن، جدایی افکندن

ج) رنگ آمیزی مخصوص

د) جدایی از حق

۱- معنی واژه «شِقَاق» کدام است؟

الف) حق‌گرا، مستقیم و متمایل از باطل به سوی حق

ب) پراکنده کردن، جدایی افکندن

ج) رنگ آمیزی مخصوص

د) جدایی از حق

۲- کدام تعبیر بیان گر این نکته است که قرآن کریم در عین این که بر پیامبر نازل شده،
بر ما هم نازل شده است؟

الف) مَلَّةٌ إِبْرَاهِيمَ

ب) وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا

ج) نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

د) وَ إِنْ تَوَلُّوا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ

نمونه سؤالات چهار گزینه ای

۲- کدام تعبیر بیان گر این نکته است که قرآن کریم در عین این که بر پیامبر نازل شده،
بر ما هم نازل شده است؟

الف) مَلَّةٌ إِبْرَاهِيمَ

ب) وَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا

ج) نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

د) وَ إِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ

۳- طبق فرمایش امام صادق علیه السلام مراد از «^{صِبَغَةَ اللَّهِ}» چیست؟

الف) اسلام

ب) اخلاص

ج) ایمان

د) هر سه مورد

۳- طبق فرمایش امام صادق علیه السلام مراد از «**صِبَغَةَ اللَّهِ**» چیست؟

الف) اسلام

ب) اخلاص

ج) ایمان

د) هر سه مورد

۴- کدام آیه، هرگونه انحصار طلبی و نژادپرستی دینی را محکوم نموده است؟

الف) وَ قَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

ب) صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدوُنَ

ج) فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَأْكُلُوكُهُمُ اللَّهُ

د) تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ لَكُمْ مَا كَسَبَتُمْ وَ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

۴- کدام آیه، هرگونه انحصار طلبی و نژادپرستی دینی را محکوم نموده است؟

الف) و قَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَ مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

ب) صِبْغَةُ اللَّهِ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَ نَحْنُ لَهُ عَابِدوُنَ

ج) فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَ إِنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيَهُمُ اللَّهُ

د) تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَ لَكُمْ مَا كَسَبَتُمْ وَ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

۵- از کدام آیه سوره بقره این پیام دریافت می شود که «سعادت هر کس در گرو اعمال اوست»؟

الف) ۱۳۵

ب) ۱۳۷

ج) ۱۳۹

د) ۱۴۱

نمونه سؤالات چهار گزینه ای

۵- از کدام آیه سوره بقره این پیام دریافت می شود که «سعادت هر کس در گرو اعمال اوست»؟

الف) ۱۳۵

ب) ۱۳۷

ج) ۱۳۹

د) ۱۴۱

۱- فرق میان واژه «ملّة» با واژه «دین» چیست؟ (قاموس، مفردات)

۲- در آیه‌ی ۱۳۹ سه دلیل برای ترک مجاجّه با اهل کتاب ذکر شده است. آن سه دلیل و وجه دلالت آن‌ها را بیان کنید. (المیزان)

۳- وجوده ترکیبی «صِبَغَةُ اللّٰهِ» و علت نصب آن را بیان کنید. (نمونه)

پیامبر اعظم صلی الله علیہ وآلہ وسلم در آخرین خطبهی خود درباره نماز جماعت چنین فرمودند: «کسی که به سوی مسجدی از مساجد خدا قدم بردارد، به ازای هر قدمی که بر می‌دارد (از لحظه بیرون آمدن از خانه تا به هنگام بازگشت) پاداش ده حسنہ خواهد داشت و ده گناه (نیز) از نامه اعمال او پاک می‌شود و مقام و منزلت او را (در نزد حضرت حق) ده درجه بالا می‌برند.

و کسی که بر آن باشد که در هر جا و در هر موقعیت و فرصتی، نماز خود را به جماعت بخواند، (در روز قیامت) جزو اولین گروه سبقت‌گیرندگان، با چهره‌ای روشن‌تر از ماه شب چهاردهم (بدر) به سرعت برق از پل صراط خواهد گذشت، و به ازای هر روز و یا شبی که توفیق شرکت در نماز جماعت را داشته است ثواب یک شهید را به او خواهند داد.»

پایان درس پیست و پنجم

پیامبر اسلام صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم فرمودند:

کسی که در نوشته‌ای

صلوات

بر من را بنویسد،

تا زمانی که نام من در آن نوشته باشد

فرشتگان برای او استغفار می‌کنند.